

L'APORTACIÓ CULTURAL DE LES COMARQUES

Agraeixo ben sincerament la invitació amb què m'ha distingit l'Institut d'Estudis del Baix Empordà en demanar-me de posar unes paraules davant aquest volum, el tercer de les seves publicacions. Malgrat la plena consciència de la meva escassa validesa per a correspondre-hi dignament, l'he acceptat perquè res no podia plaure'm tant com sumar-me a una iniciativa de tan noble finalitat; que no és altra que la de furgar en els fets i en l'esperit de la vida col·lectiva del nostre Baix Empordà i extreure'n i aflorar tot allò que pot enriquir el patrimoni de la cultura nacional.

Cal reconèixer que, des dels seus inicis, l'empresa ha reeixit. N'és una prova la qualitat dels materials que componen els textos publicats en els dos volums ja apareguts i en el que ara teniu a les mans.

Fa il·lusió de pensar que aquesta iniciativa i aquest impuls podrien ésser compartits amb fervorós esperit de servei per totes les comarques catalanes, com ja ho ha estat per algunes. I caldria que ho fos, perquè si els estudiosos d'arreu s'hi decidien, podrien aconseguir un coneixement minuciós i profund de múltiples aspectes de la realitat històrica, social i artística del país que bé poden haber passat per alt a qualsevol investigador distant, per competent que hagi estat. La proximitat —geogràfica i afectiva— del subjecte a l'objecte d'estudi pot esmolar de tal manera l'interès de l'estudiós, diguem-ne local, que li permeti de descobrir, enmig de l'habitualitat, allò que pot ésser una contribució ben viva i valuosa per a la progressiva configuració del corpus de la nostra cultura. Perquè cal dir-ho ben alt, en el terreny de la recerca la paraula «modèstia» no hi cap.

Si això és ben adient per a totes i cadascuna de les comarques catalanes, com no ho ha d'ésser per al nostre Empordà? Res no seria més injust i més lluny de la meva intenció que intentar d'establir prioritats entre unes i altres unitats comarcals; però ningú no pot negar que l'Empordà, per la seva doble condició marítima i fronterera, és i ha estat una esbatanada i receptiva terra de contactes. Per la mar i pels Pirineus li han arribat aires de cultures diverses, la llum i el delit creatiu de civilitzacions advingudes que la gent d'aquest rodal ha sabut integrar al pòsit vellíssim de la terra. D'aquest procés n'ha sortit configurada una rica i ben definida personalitat que amb el temps —anys i segles— s'ha anat afirmant. Empúries i Girona són, ja a l'alba de la història, les dues columnes —senyorial l'una, eclesiàstica l'altra— on, junt amb les comarques pirinenques, s'han assentat els orígens de Catalunya com a nació. És ben just, doncs, i ben obligat que els empordanesos ens en recordem sempre i que, estintolats en aquest record i en la

vitalitat del present, tractem de cercar i mostrar les restes de la nostra antiga vida cultural i les realitzacions de la d'ara; per tal d'aportar d'aquesta manera un carreu transcendent de la història i del present del comú patrimoni espiritual de Catalunya.

Entesos així, són i seran de gran profit col·lectiu l'amor i l'atenció a la nostra petita parcel·la geogràfica i humana. De la suma, ben concertada, de totes les aportacions comarcals serà possible d'anar dibuixant amb creixent precisió una ben afinada imatge de la nostra terra i, per tant, un major arrelament i una més cordial integració dels que avui en són actors i testimonis. La comarca ha d'ésser contemplada com un nucli entranyable, però que ha de tenir una sola projecció obligada i fructífera: la de fondre's, sublimant-se, amb els altres nuclis comarcals que susciten, com ella, un paral·lel interès cognoscitiu i afectiu. Res no seria més funest que un comarcalisme narcisista i centrífug, mancat d'una consciència nacional diàfana i sense una voluntat decidida de contribuir a una superior coherència col·lectiva. Com s'hauria pogut convertir la nostra dansa empordanesa en la dansa de tot un Poble (així, en majúscula) si els nostres avantpassats pròxims s'haguessin tancat entre el Pirineu i les Gavarres?

Per part nostra aquest perill no hi és. No és aquest l'enfocament que donen a la seva empresa els que menen l'Institut d'Estudis del Baix Empordà. Els estudiosos de la comarca senten ben clarament aquest imperatiu indefugible d'integració. N'és testimoni el sentit dels articles que componen els dos primers volums de «Treballs» i aquest que acaba d'aparèixer. Jo no he pogut llegir-lo, encara, perquè no n'he vist el text: només l'índex, i en aquest índex hi he trobat un títol que ha remogut records de la meva tan llunyana infantesa. I això sempre s'estima. El Sr. Joan Badia ve a parlar-nos d'una peça romana singular trobada a Llafranc. Doncs, bé; jo també n'hi havia trobat de peces romanes a Llafranc. Esgratinyant pels pendissos del que avui en diem «les Envistes», quants de petits daus de mosaic de color no havien caigut a les meves mans i a les dels meus amics! És clar que ens hem de penedir de la nostra participació en una cega feina destructiva; però, si una bella i rica peça, testimoni de la romanitat de la nostra vila, ha estat esmicolada per la incúria de tants, el Sr. Joan Badia, un dels capdavaners de l'Institut d'Estudis del Baix Empordà, ve a compensar-nos-ho amb la seva contribució a aquest volum. Ell i tots els estudiosos que han participat en els volums publicats i els que participaran en els vinents, de mica en mica aniran traient a rel·luir i a fer ben vistent l'empremta profunda que han deixat les velles civilitzacions que ens arribaren pels camins de la humanitat i que han anat afaiçonant decisivament la nostra personalitat, comarcal i nacional.

J. ALSINA i BOFILL
De l'Institut d'Estudis Catalans